

تفسیر تنزیلی مشروع‌ترین و مقبول‌ترین سبک تفسیری قرآن است

مفسر قرآن کریم بر این باور است: مشروع‌ترین و مقبول‌ترین سبک تفسیر قرآن که در سنت معصومین (ع) ریشه دارد سبک تفسیر تنزیلی است...

مفسر قرآن کریم بر این باور است: مشروع‌ترین و مقبول‌ترین سبک تفسیر قرآن که در سنت معصومین (ع) ریشه دارد سبک تفسیر تنزیلی است زیرا پیامبر آنچه در اختیار مردم می گذاشت تلاوت همان آیاتی بود که روزانه و یا هر چند روز یک بار بر او نازل می شد.

ارسال//به گزارش ایکن، حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم بهجت پور، مدیر حوزه علمیه خواهران، شامگاه ۱۰ تیرماه در نشست «سبک تفسیر تنزیلی» از سلسله نشست های دوره تخصصی تفسیر، گفت: در تفسیر تنزیلی سبک تغییر یافته و سوره ها براساس ترتیب نزول ملاک مفسر قرار می گیرد زیرا قصد داریم مراد بیشتر و علم افزون به دست بیاوریم؛ پس گاهی هدف از مطالعه قرآن این است که ببینیم در آیات چه مطلبی نهفته است و محتوا را به دست بیاوریم ولی گاهی نگاه ما این است که قرآن آمده تا دین را وارد عرصه زندگی و تحول ایجاد کند و سبک تنزیلی دنبال تحول است.

وی با بیان اینکه در این سبک ما با مسئله سر و کار داریم، افزود: قرآن برای تحقق دین در عرصه زندگی و تحول آفرینی به تدریج نازل شده و جامعه آن دوره را به چالش کشیده است؛ این تحول از شرک به توحید و کفر به ایمان و از زندگی در مدار شهوت به مدار مصلحت و اراده و از دنیای محدود مادی به دنیای بسیار وسیع و از رهاشدگی به سمت تقوا و ضابطه مندی است. این مفاهیم به نحو خاصی وارد جامعه شد و تقدم و تاخر داشت و برخی مسائل در اولویت قرار گرفتند و برخی مقدمه مسائل دیگر بودند و هر کدام هم به اندازه لازم به جامعه تزریق شد.

بهجت پور با تأکید بر اینکه برای فهم این موضوعات و حل مسائل نیازمند تفسیر تنزیلی هستیم، تصریح کرد: گاهی یک موضوع در جامعه دینی دچار چالش است مثلا در ایران امروز امر به معروف و نهی از منکر و انفاق و رفتارهای توحیدی احیا نشده است و از منظر تفسیر تنزیلی به بحث درباره آن می پردازیم و گاهی سراغ یک جامعه غیردینی می رویم و برای هر منطقه ای در دنیا براساس دین نسخه می پیچیم لذا دو نوع تفسیر تنزیلی داریم؛ یکی تفسیر تنزیلی ترتیبی و دیگری تفسیر تنزیلی موضوعی است.

مشروع‌ترین سبک تفسیری

این مفسر قرآن بیان کرد: مشروع‌ترین و مقبول‌ترین سبک تفسیر که در سنت معصومین (ع) ریشه دارد سبک تفسیر تنزیلی است زیرا پیامبر آنچه در اختیار مردم می گذاشت تلاوت همان آیاتی بود که روزانه و یا هر چند روز یک بار بر او نازل می شد و ایشان معانی آیات را هم برای مردم بازگو می کرد، گاهی ده آیه و گاهی یک سوره در اختیار پیامبر قرار داده می شد و او به مردم آموزش می داد.

بهجت پور اظهار کرد: بنابر اقوال از جمله روایتی از ابن مسعود پیامبر ده آیه بر ما قرائت می فرمود و وقتی می دیدند آن را آموختیم سراغ آیات جدید می رفتند؛ این سبک در روش و فرمایشات امام علی (ع) هم مورد اشاره است؛ امام فرموده که هر مقدار آیات که بر پیامبر نازل می شد همراه با شان نزول و تبیین آن به من می آموخت و حتی اگر در مسافرت بودم بعد از بازگشت در اختیار من می گذاشتند بنابراین امام علی (ع) در حقیقت علاوه بر کتابت وحی، تفاسیر و شأن نزول را هم روزانه دریافت و مکتوب می کردند.

مدیر حوزه علمیه خواهران اضافه کرد: پاسخگویی به مسائل جامعه زمانی ممکن است که ما قرآن را به صورت یک منظومه منسجم ببینیم و ارتباط بین آیات و سوره ها برقرار کنیم؛ امروز جوامع به سمتی رفته که روش های تربیتی را فرا بگیرد و قرآن کریم هم مجموعه شیوه های تربیتی را به کار گرفته است لذا گاهی تهدید و بشارت؛ گاهی بیان عبرت های گذشته و گاهی تحلیل انگیزه ها و وعده و وعیدها را دارد.

وی افزود: کاری که بنده در تفسیر تنزیلی انجام داده ام تکمیل ادبیات نظری این سبک بود؛ زیرا باید این سبک را خوب بشناسیم و ضوابط آن را به خوبی تبیین کنیم. چند کتاب در این زمینه چاپ کرده و در دست چاپ دارم؛ شش جلد تفسیر همگام با وحی هم تألیف شده و از سوره علق تا لقمان پیش رفته است و تا انتهای سوره ها را دنبال خواهیم کرد.

تحول آفرینی و مهندسی تحولات جامعه

بهجت پور بیان کرد: از نگاه بنده فایده این سبک زمانی است که بتواند روش تحول را از قرآن گزارش دهد، بنابراین سعی شده تا با پیوند بین آیات یک سوره و با سوره های قبل روش های جزئی و سیر تحول با عنوان گام های تحول استخراج و گزارش شود. گام دیگری که در جهان اسلام طی نشده تفسیر تنزیلی موضوعی است که بنده باید در این مقوله هم گام برمی داشتم، تاکنون چند جلد از این تفسیر هم منتشر شده و پایان نامه ها و مقالاتی نیز تدوین شده است.

استاد حوزه علمیه اظهار کرد: در قرآن ۲۹ هدف در ایجاد تحول توزیع شده و در مجموع این اهداف ۱۳۴ بار در چند دوره نزول قرآن تکرار شده است؛ همچنین کتاب «روش پاکدامنی جامعه» را تألیف کرده ام؛ در این کتاب به این موضوع پرداخته شده است که پیامبر چگونه توانست جامعه آلوده آن دوره را که در آن زنا و آلودگی های جنسی رواج داشت به جامعه ای تبدیل کند که در آن زنا مذوم و مشمول بدترین نوع مجازات است. در مورد پوشش و حجاب کتابی با عنوان «روش فرهنگسازی پوشش اسلامی» تألیف کرده ام.

وی اضافه کرد: روش تربیت توحیدی هم از مقولاتی است که در قالب کتابی چاپ می شود؛ قرآن در طول ۲۳ سال راهی را طی کرده که دانه توحید در جامعه کاشته و بارور شود و ما هم باید با فهم آن جامعه خودمان را توحیدی کنیم؛ یا جامعه پردازی و استقرار نظام اسلامی قواعد و اصولی دارد که به تدریج در طول ۲۳ سال بیان شده است. امروز اگر بخواهیم نظام مقدس اسلامی را برپا کرده و امر دین را محقق کنیم چاره ای نداریم الا اینکه گام های قرآن را در این مسیر بشناسیم و متناسب با نیازهای امروز اجرا کنیم.

تحولات چهارگانه جامعه عصر رسول الله

بهجت پور در ادامه افزود: قرآن در آیه آخر سوره مبارکه فتح مراحل قوام جامعه توحیدی و دینی را به گیاهی تشبیه کرده است که تبدیل به درختی تنومند می شود؛ مثل پیروان پیامبر هم ۴ مرحله ای است و پیامبر به واسطه قرآن جامعه مشرک آن دوره را به جامعه مستحکم توحیدی و دینی تبدیل کرد. اینکه با چه آموزه هایی هویت می یابیم، قد می کشیم و غلیظ و قوی می شویم و با چه تدابیری می توانیم جامعه را حفظ و نگهداری کنیم.

وی در پایان اضافه کرد: در سیر نزول، مسئله امامت در سوره مائده که ۱۱۳ و یا سوره آمده است؛ یعنی امر تحقق دین از اینجا به بعد به وسیله امام صورت خواهد گرفت همچنین بعد از امامت باید تکثیری از فقهای دین شناس رخ دهد تا مسیر تداوم یابد لذا در سوره توبه به عنوان آخرین سوره مسئله «نفر» مطرح می شود. بنابراین سیر نزول کاملاً هوشمندانه در طول قرآن و در سوره های مختلف بیان شده است.